

Warszawa, 29 stycznia 1938 r.

URZĄD PATENTOWY

BIBLIOTEKA

Urzędu Patentowego
Rzeczypospolitej Polskiej

607 B 1100

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OPIS PATENTOWY

43a¹, 1/00

Nr 25780.

Kl. ~~43~~ a, 20/01.

~~42~~ f, ~~49~~ / 40

Kooperativa Förbundet, Förening u. p. a.
(Sztokholm, Szwecja).

Urządzenie do wykazywania i drukowania cen na kartach przejazdowych.

Zgłoszono 28 kwietnia 1936 r.

Udzielono 22 listopada 1937 r.

Pierwszeństwo: 19 września 1935 r. (Szwecja).

Wynalazek niniejszy dotyczy urządzenia do wykazywania i drukowania cen na kartach przejazdowych, które to urządzenie jest stosunkowo proste w swym wykonaniu. Urządzenie to może być zastosowane we wszystkich przypadkach, w których ceny na kartach za przejazdy między różnymi stacjami różnią się, a tym samym wymagane jest oddzielne wykazywanie różnych cen na poszczególnych kartach jazdy.

Urządzenie według wynalazku może być stosunkowo łatwo połączone z dodatkowym urządzeniem drukującym, które umożliwiałoby drukowanie na pasku papieru, stanowiącym kartę przejazdową, nazwy stacji oraz ceny za przejazd do tej ostatniej, przy

czym w każdym oddzielnym przypadku umożliwione byłoby wykazywanie tej ceny za pomocą urządzenia wskaźnikowego.

Urządzenie według wynalazku składa się co najmniej z trzech narządów wskaźnikowych, położonych obok siebie i przedstawianych względem siebie w tych samych mniej więcej płaszczyznach, położonych względem siebie równolegle, przy czym urządzenie to posiada jeden lub kilka otworów odczytowych, wykonanych w jego osłonie. Jeden z tych narządów wskaźnikowych jest zaopatrzony w szereg cyfr, umieszczonych obok siebie w jednakowych odległościach, który to szereg cyfr rozpoczyna się od cyfry zera. Dwa pozostałe narządy

wskaźnikowe są zaopatrzone każdy w szereg oznaczeń, np. nazw stacyj, przy czym oznaczenia, znajdujące się na tych narządach wskaźnikowych, są umieszczone tak, aby ich wzajemne odległości były takie same, jak odległości między cyframi arytmetycznego szeregu cyfr, przynależnych do narządu wskaźnikowego cen, których to cyfr różnice odpowiadają różnicom cen za przejazdy między odnośnymi stacjami. Jeden z tych narządów wskaźnikowych, zaopatrzonych w oznaczenia stacyj, może być ryglowany w swym położeniu nastawionym, podczas gdy drugi z tychże narządów wskaźnikowych może być sprzęgany z narządem wskaźnikowym cen, zaopatrzonym w szereg cyfr. Dzięki temu drugi narząd wskaźnikowy stacyj może być przestawiany wraz z narządem wskaźnikowym cen wówczas, gdy oba narządy wskaźnikowe stacyj są nastawione jednocześnie na oznaczenie tej samej stacji, widoczne poprzez dwa otwory odczytowe, a narząd wskaźnikowy cen zajmuje swe położenie wyjściowe, w którym nastawiony jest na cyfrę zero, widoczną poprzez trzeci otwór odczytowy. Po nastawieniu drugiego narządu wskaźnikowego stacyj tak, aby oznaczenie stacji, dla której jest poszukiwana cena karty przejazdu, było widoczne w odnośnym otworze odczytowym, walec wskaźnikowy cen zostaje nastawiony na cyfrę, odpowiadającą szukanej cenie karty przejazdu.

Na rysunku uwidoczniono schematycznie przykład wykonania urządzenia według wynalazku. Fig. 1 uwidocznia widok z góry pomocniczej tarczy tego urządzenia, fig. 2 — przekrój podłużny tegoż urządzenia, a fig. 3 — walce tego samego urządzenia w rozwinięciu na jednej płaszczyźnie.

Narządy wskaźnikowe, które mogą być wykonane w postaci przesuwnych suwaków, taśm lub innych podobnych narządów, są uwidocznione na rysunku w postaci walców 1, 2 i 3 (fig. 2 i 3), osadzonych obrotowo, przy czym na fig. 3 walce te są uwidocznio-

ne w rozwinięciu na jednej płaszczyźnie. Walce, oznaczone cyframi 1 i 3, są zaopatrzone każdy w litery *A — H*, które w danym przypadku przedstawiają skróty nazw stacyj. Walce te poniżej nazywane są walcami wskaźnikowymi stacyj. Walec 2, który jest położony między oboma walcami wskaźnikowymi stacyj, jest zaopatrzony w arytmetyczny szereg cyfr, rozpoczynający się od zera. Różnica między poszczególnymi cyframi tego szeregu cyfr wynosi „jeden”, przy czym cyfry te są położone w jednakowej odległości od siebie. Natomiast poszczególne litery na obwodzie każdego z wskaźnikowych walców stacyj, są umieszczone tak, aby ich wzajemne odległości były takie same, jak odległości między cyframi arytmetycznego szeregu cyfr walca 2, których różnice odpowiadają różnicom cen za przejazdy między odnośnymi stacjami. W wykonaniu walców wskaźnikowych, przedstawionych na rysunku różnica ceny za przejazd między stacjami, oznaczonymi literami *A* i *B*, wynosi jedną jednostkę monetarną, podczas gdy różnica ceny za przejazd między stacjami, np. oznaczonymi literami *D* i *E*, wynosi trzy jednostki monetarne.

Walce 1, 2 i 3 są osadzone obrotowo na wspólnej ośce 5, umieszczonej w osłonie 4. Każdy z tych walców może być utrzymywany w swym nastawionym położeniu za pomocą zwykłego zatrzymu 6 (fig. 2). Z walcem wskaźnikowym 1 stacyj jest skojarzona tuleja 7, zaopatrzona w ręczny uchwyt 8, za pomocą którego ten walec wskaźnikowy może być przestawiany. Natomiast z drugim walcem wskaźnikowym 3 stacyj współdziała tuleja 9, zaopatrzona na jednym swym końcu w widełki 9' i przesuwna wzdłuż ośki 5. Jeżeli tuleja 9 zajmuje położenie, w którym jest uwidoczniona na rysunku, to podczas obrotu ręcznego uchwytu 10 zostaje uruchomiony tylko walec wskaźnikowy 3 stacyj. Jeżeli natomiast tuleja 9 zostanie przesunięta w kierunku ku

wnętrzu osłony 4 tak, aby jej końcowe widelki 9' zostały wsunięte do szczelin 11, wykonanych w kołnierzu piasty walca wskaźnikowego 2 cen, to wówczas podczas obracania walca wskaźnikowego 3 stacyj zostaje zabierany również i walec wskaźnikowy cen.

W wykonaniu według wynalazku każdy z walców wskaźnikowych 1, 2, 3 jest zaopatrzony w szereg czcionek 12, 12', odpowiadający szeregowi cyfr względnie oznaczeń odnośnego walca wskaźnikowego, przy czym poniżej tych walców znajduje się młotek naciskowy 13, umieszczony w osłonie 4', za pomocą którego może być wydrukowana cena karty przejazdowej łącznie z oznaczeniami stacyj na pasku papieru 14, który następnie po przesunięciu jest odrywany. Ponieważ w tym przypadku młotek naciskowy 13 jest położony na stronie walców 1, 2 i 3, przeciwnie do tej strony, od której można odczytywać cyfry oraz oznaczenia na walcach poprzez otwory 15, przewidziane w osłonie 4, to aby otrzymać druk, odpowiadający odczytywanej cyfrze oraz oznaczeniom po nastawieniu walców, czcionki muszą być umieszczone tak, jak to uwidoczniło na fig. 3. Walce wskaźnikowe mogą być pozbawione czcionek, natomiast mogą współpracować z walcami drukującymi, które mogą być przestawiane wraz z tymi walcami wskaźnikowymi.

W urządzeniu według wynalazku jest możliwe również sumowanie poszczególnych kwot za sprzedane karty przejazdowe za pomocą dodatkowego licznika wynikowego. W tym celu licznik 16 (fig. 2) może ząbać się samoczynnie za pomocą jednego ze swych zębatach kółek liczących z walcem wskaźnikowym 2 cen w położeniu wyjściowym tego ostatniego, tak iż mogą być sumowane kwoty, nastawiane kolejno za pomocą walca wskaźnikowego cen. Walec wskaźnikowy cen jest umieszczony tak, aby za pomocą odpowiedniego urządzenia mógł być sprowadzany samoczynnie z po-

wrotem w swe położenie wyjściowe, w którym jest nastawiony na zero wówczas, gdy za pośrednictwem młotka naciskowego 13 została przeniesiona na pasek papieru 14 do kart przejazdowych odnośna cyfra, odpowiadająca cenie karty przejazdowej. Dzięki temu może być utrzymywana kontrola liczby sprzedanych kart przejazdowych. Również możliwe jest utrzymywanie kontroli liczby sprzedawanych kart przejazdowych za pomocą osobnego paska kontrolnego, na który mogą być przenoszone ceny kart przejazdowych jednocześnie z przenoszeniem tych cen na pasek papieru do kart jazdy, bez zastosowania lub z jednoczesnym zastosowaniem licznika wynikowego.

Pod otworami odczytowymi 15 jest umieszczona tarcza 17 (fig. 1), przestawiana na przemian w jedno z jej dwóch możliwych położań, która jest zaopatrzona w odpowiednie skróty, zaznaczone na fig. 1. W przypadkach, w których urządzenie ma być nastawiane na ceny kart przejazdowych, odpowiadające oznaczeniom stacyj w kierunku od A do H, tarcza 17 jest nastawiana w takie położenie względem otworów 15, aby poprzez te ostatnie był widoczny pierwszy szereg skróconych oznaczeń. Otwory 15, poprzez które widoczny jest ten szereg oznaczeń, są zaznaczone na fig. 1 liniami kreskowanymi. Podczas podróży w kierunku przeciwnym tarcza 17 zostaje przestawiona w swe drugie położenie w celu uwidocznienia drugiego szeregu skróconych oznaczeń poprzez otwory 15.

Urządzenie według wynalazku działa w sposób następujący.

Jeżeli zostaje przedsięwzięta podróż w kierunku od stacji, oznaczonej literą A do stacji, oznaczonej literą H, i jeżeli urządzenie ma być nastawione przy tym na cenę karty przejazdowej za podróż ze stacji, oznaczonej literą D, do stacji, oznaczonej literą F, to walec wskaźnikowy 1 stacyj zostaje nastawiony tak, aby litera D była wi-

doczna poprzez przynależny otwór 15. Walec wskaźnikowy 2 cen, który po ostatnim nastawieniu został nastawiony z powrotem na zero, wskazuje nadal cyfrę 0. Następnie za pomocą uchwyty 10 zostaje obrócony drugi walec wskaźnikowy stacji 3 tak, aby w odnośnym otworze 15 była widoczna również litera D. Po przesunięciu tulei 9 i sprzęgnięciu obu walców wskaźnikowych 2 i 3 walec wskaźnikowy stacji zostaje obrócony tak, aby litera F była widoczna poprzez odnośny otwór 15. Wówczas walec wskaźnikowy cen wykazuje cyfrę 4, która podaje cenę karty jazdy za odcinek drogi od stacji oznaczonej literą D do stacji, oznaczonej literą F. Wreszcie za pomocą odpowiednich narządów, przenoszących ruch, zostaje uruchomiony młotek naciskowy 13, tak iż cyfra oraz oznaczenia, które są odczytywane poprzez przynależne otwory 15, zostają wydrukowane na pasku papieru 14. Prawie jednocześnie z przebiegiem drukowania jedno z kół zębatach licznika wynikowego 16 zostaje sprzęgnięte z walcem wskaźnikowym cen i, podczas gdy ten ostatni zostaje przestawiony w swe położenie wyjściowe, w którym jest nastawiony na zero, licznik 16 rejestruje dalszą wartość ogólnej sumy za sprzedane karty jazdy lub pojedynczą cenę sprzedanej karty przejazdowej. Po powrocie walca wskaźnikowego 2 cen w jego położenie wyjściowe, licznik wynikowy 16 zostaje wyłączony ze sprzęgnięcia z tym walcem wskaźnikowym. Po tej czynności urządzenie może być użyte ponownie.

Jeżeli jest przedsięwzięta podróż w kierunku od stacji, oznaczonej literą H do stacji, oznaczonej literą A, to tarcza 17, jak zaznaczono wyżej, zostaje przestawiona w swe drugie położenie, tak iż oznaczenia na obwodzie walca wskaźnikowego stacji 1 podają stacje, do których ma być odbyta podróż, podczas gdy w przykładzie poprzednim oznaczenia te podają stacje, z których rozpoczyna się podróż. Nastawia-

nie walca wskaźnikowego cen kart przejazdowych odbywa się w taki sam sposób, jak w przykładzie poprzednim.

Zastrzeżenia patentowe.

1. Urządzenie do wykazywania i drukowania cen na kartach przejazdowych, znamienne tym, że składa się co najmniej z trzech położonych obok siebie i przedstawianych względem siebie narządów wskaźnikowych w postaci przesuwanych suwaków lub taśm, z których to narządów wskaźnikowych, umieszczonych w osłonie urządzenia, posiadającej jedno lub kilka okienek, jeden narząd jest zaopatrzony w szereg cyfr, umieszczonych w jednakowych odległościach od siebie, podczas gdy oba pozostałe narządy wskaźnikowe, z których jeden może być sprzęgany z narządem wskaźnikowym, są zaopatrzone każdy w jednakowy szereg oznaczeń, np. nazw stacji, przy czym oznaczenia, znajdujące się na tych obu narządach, są umieszczone tak, aby ich wzajemne odległości były takie same, jak odległości między cyframi arytmetycznego szeregu cyfr, przynależnych do narządu wskaźnikowego cen, których różnice odpowiadają różnicom cen za przejazd między odnośnymi stacjami.

2. Urządzenie według zastrz. 1, znamienne tym, że posiada narządy wskaźnikowe do wykazywania cen oraz nazw stacji na kartach przejazdowych, które to narządy wykonane są w postaci walców (1, 2, 3), osadzonych obrotowo, przy czym walce wskaźnikowe (1, 3) stacji są umieszczone po jednym z każdej strony przynależnego walca wskaźnikowego (2) cen.

3. Urządzenie według zastrz. 1 i 2, znamienne tym, że każdy z walców wskaźnikowych (1, 2, 3) jest zaopatrzony na swym zewnętrznym obwodzie tuż obok przynależnego szeregu cyfr względnie oznaczeń stacji w szereg czcionek, odpowiadających temu szeregowi cyfr względnie oznaczeń,

przy czym walce te mogą współdziałać z walcami drukującymi, za pomocą których poszukiwana cena karty przejazdowej łącznie z innymi oznaczeniami może być wydrukowana w znany sposób na pasku papieru.

4. Urządzenie według zastrz. 1 — 3, znamienne tym, że posiada licznik wynikowy (16), sprzęgany z walcem wskaźnikowym (2) cen, jako też wyłączany ze sprzę-

gnięcia z tym walcem w zależności od uruchomienia młotka naciskowego (13), który to licznik służy do sumowania cen za wydane karty przejazdowe.

Kooperativa Förbundet,
Förening u. p. a.
Zastępca: Inż. St. Głowacki,
rzecznik patentowy.

